

Notmark 23, Artikel 8 + 27, Notmark tidligere Kro

førhen populært kaldet: "Unter den Linden".

Samlet af Jørgen Bromand

Et tidligere inderstested, under "Gamle Augustenborger" folio 58. Augustenborg herreds skyld - og panteprotokol folio 206 + 2539 +

Areal til stedet	1876	1 35 81 ha. = 14,90 Tahler Reinertrag. Nettoudbytte.
	1905	1 97 14 ha. = 20,85 Tahler Reinertrag. Nettoudbytte.
	1906	4 03 46 ha. = 39,39 Tahler Reinertrag. Nettoudbytte.
	1957	8 84 ha. =

Kroen 2020 (Steen Weile)

Kroen 1866 (Museum Sønderjylland)

Kroen 1948 - 1952 (Det Kgl. Bibliotek)

Kroen 1959 (Det Kgl. Bibliotek)

Om familierne på stedet kan berettes:

1. Andreas Lorenzen ejede inderstestedet **1788**.

Han var født ca. 1737 i Asserballeskov, søn af ?

Blev 17. 2. 1762 i Notmark gift med Kirsten Peters født ca. 1735 i Notmark, datter af Andreas Lorenzen var træskomager.

Deres børn:

a. Cathrine Marie,	født 1763, døbt 7. 12, hun arvede stedet.
b. Lorenz Andresen	født 1766, - nr. 1.
c. Peter Andresen	født 1768, - nr. 17. han døde 1771. nr. 16.
d. Peter Andresen	født 1773, - Domi 6. Trini
e. Andreas Andresen	født 1776, - nr. 9. 20. 3.
f. Anne Marie	født 1779, - nr. 23.

Inderste Andreas Lorenzen døde 7. 1. 1806 i Notmark 70 år.

Andreas Lorenzens enke Kirsten Andresen døde 16.12. 1812 sam. sted 78 år.

2. Hans Peter Christiansen Vogt, fik 27. 1. **1801** stedet overdraget

Han var søn af inderste Christian Vogt ved Hundeslev, (Østerholm.) blev 17. 4. 1801 gift med formandens yngste datter, Anne Marie Andresen, født 1779, nr. 23.

En søn Christian Hansen Vogt, fødtes 16. 1. 1802 i Notmark. Døde 24. 7. 1803.

Moderen døde 4. 3. 1803, 23 ½ år.

Folketælling i Notmark 1803. 7. familie.

1. Hans Peter Vogt husfader	32 år inste med land, træskomager.
2. Anna Maria Andresen kone	24 år begge i første ægteskab.
3. Christian Hansen Vogt søn	2 år
4. Andreas Lorenzen, konens fader	66 år træskomager.
5. Kirsten Peters kone	68 år begge i første ægteskab).

Enkemand Hans Peter Christiansen Vogt skifter 23. 4. 1803 med sønnen Christian og giftes 13. 5. 1803 med Maria Margrethe, født 1775, døbt nr. 18, datter af boelsmand Jacob Thomsen og hustru Marie Peters på art. 2 i Almsted (Jens Bladts)

Deres børn:

- a. En datter Anne Marie født 13. 2. 1804.

Faderen Hans Peter Christiansen Vogt døde 11. 4. 1804, 32 år. og hans enke Maria Margrethe Jacobs blev 11. 8. 1804 gift med:

3. Hans Christian Fink, ungarl, født 1773, søn af Jørgen Fink i Guderup. Overtager stedet **1804**.

Deres børn:

b. En dødfødt søn,	født 9. 4. 1805
c. Maria,	født 16. 4. 1806
d. Hans Peter	født 17. 9. 1808
e. Margrethe Maria	født 3.11.1810
f. Jacob Peter	født 28. 9.1813

Hustruen Margrethe Jacobs døde 25. 5.1814 og enkemand Hans Christian Jørgenen Fink, 42 år blev 27. 10. 1815 gift med Anna Cathrine Jacobsen 40 år, født 1775, døbt nr. 8. datter af sætteboelsmand Jacob Jacobsen i Gyden.

Maren Petersen, enke efter snedker Jørgen Fink i Egen døde 26. 8. 1823 i Notmark.

Hun var tilhuse hos sønnen Hans Fink, inderste og drejer i Notmark, var lagt til sengs i 30 år, lam i underkroppen.

4. Hans Iversen blev 8. 11. 1833 gift med formandens datter Margrethe Marie Fink født 3. 11. 1810 og fik stedet overdraget **1833**. Han var født 5. 3. 1804, søn af boelsmand Iver Hansen Marcussen og hustru Maria Nielsen i Padholm.
Hans Iversen var snedker og de indrettede krovæsen i ejendommen, ca. 1835.

Folketælling i Notmark 1845

1. Hans Iversen 40 år født Notmark sogn kromand og snedker
2. Margrethe Marie Pink 35 år, hans kone.
3. Christian 9 år, deres barn, født i Notmark.
4. Anne Marie 6 år, deres barn, født i Notmark.
1. Hans Christian Fink 72 år, født i Egen sogn, aftægtsmand.
2. Anna Cathrine Rasmussen 72 år, født i Notmark sogn, hans kone.

Deres børn:

- a. Hans Christian født 27. 11. 1834 døde 6. 3. 1838 3 år.
- b. Christian født 1. 10. 1836 blev eftermand på stedet.
- c. Anne Marie Margrethe født 22. 3. 1839.
- d. Marie Cathrine født 24. 5. 1842.
- e. Anne Margrethe Marie født 13. 7. 1850.

Hun blev 14. 12. 1876 gift med Lorenz Moldt inste i Katry, art. 40.

Vandløbet fra Almsted var i tidligere tid opstemmet og vandet benyttedes som drivkraft til et lille spinderi, det var sikkert drejer, værksted.

Margrethe Marie Iversen, født Fink døde 16. 3. 1877 i Notmark. Enkemand Hans Iversen døde 21. 3. 1882 i Notmark.

5. Christian Iversen overtog fødestedet ca. **1870**. Notmark Kro.

Han var også snedker og købte 1880 et stykke af Fleskdam på 86 år af Poul Andresen Møller i Nalmose.

Christian Iversen, der var født 1. 10. 1836 blev gift med Anne Marie, født Iversen, født 1839 i Mjels, datter af Christian Iversen og hustru Anne Marie, født Clasen i Mjels.

Deres børn:

- Hans Iversen født 10. 10. 1869 i Notmark
- a, Jørgen Iversen født 30. 6. 1873, blev eftermand på stedet.
  - b. Nicolai Iversen født 7. 4. 1876 han døde 17. 12. 1876.
  - c. Christian Iversen født 5. 5. 1871, han var snedker i Majbøl, blev 4. 10. 1895 i Hørup gift med Cathrine Marie Nør, født 2. 8. 1876 datter af indsidder Christian Hansen Nør og Kirstine Margrethe født Jacobsen.

Aftægtsmand Christian Iversen døde 3. 2. 1915 i Notmark 78 år.

Enke Anne Marie Iversen døde 31. 5. 1917 i Notmark 78 år.

6. Jørgen Iversen, overtog parcelstedet med krohold **1902**.

Han blev 3. 5. 1901 gift med Dorothea Sophie Elneff, født 6. 3. 1868 i Elstrup, datter af inste Christen Christensen Elneff og hustru Kirsten, født Jørgensen, i Almsted art. 26.

Han var murer og hun var syerske, og der holdtes udsalg fra bager Hinze.

Kroen nedlagtes 1947.

År 1926 indførtes fru Dorothea Sophie Iversen født Elnel som ejer.

Jørgen Iversen døde 24. 11. 1958 i Notmark 85 år.

Hans enke Dorothea Sophie døde 14. 3. 1960 i Notmark, 92 år.

Hans Iversen født 10. 10 1869 i Notmark blev 28. 4. 1899 gift med Cathrine Marie født Christensen, født 2. 7. 1871 i Asserballeskov, af kådner Jens Christensen og hustru Anne Marie Christensen født Thomsen.

Hans Iversen, Notmark, født 10. 10. 1869. død 2. 10. 1954.

Cathrine Marie Iversen, født Christensen, født 2. 7. 1871 i Asserballeskov, døde 2. 6. 1945 i Notmark.

7. Tøge Jepsen købte stedet **1939**.

8. Peter Hansen købte parcelstedt med kroen **1941**.

Han var født 3. 8. 1910 i Dybbøl, søn af tømrer Peter Adolf Hansen Dybbøl, var gift med Margrethe født Jørgensen født 23. 4. 1908, datter af rammemester Peter Jacob Jørgensen i Dybbøl mølle.

Peter Hansen købte 1938 en gård i Løjt kirkeby, som han solgte 1941 og købte Notmark kro.

9. Ludwig Schrøder, født 20. 6. 1895, død 1963. Var gift med Emma Matzen. købte stedet **1944**.

Han var vognmand.

10. Lorenz Peter Andresen erhvervede stedet **1945**. født 24. 7. 1870 døde 14. 7. 1959.

11. Bent Folmer ingeniør købte stede **1968**.

12. Svend Børge Christensen købte stedet ?

13. Henning Bjerre Johansen og hustru Benny Bjerre Johansen købte stedet **1972**.

14. Steen Weile og hustru Sylvie Ann Weile købte stedet **1978**.

Det gamle kroskilt

På loftet lå der en træplade der var brugt til at tørre malerpensler af på. Da vi fik kigget nærmere på den viste det sig at det var det gamle kroskilt. Teksten er Gæstgiveri Jørgen Iversen (drev kroen fra 1902 til den lukkede i 1946). Noget af malingen er skallet af og man kan se at der står gæstgiveri inde bag med gullig skrift. Skiltet er genanvendt fra faderen der var kromand fra 1870 til 1902.

Gammel mundblæst klukflaske der har været anvendt til snaps på kroen.

Gravstenen der blev til trappesten

En gammel gravsten foran indgangen til den gamle kro i Notmark har også sin historie. Den tidligere gravsten der var lavet til en smed har i hjørnerne indhugget en hestesko, en tang, en hammer og en nøgle, skulle transporteres til Hørup på hestevogn. Kusken skulle efter at have hentet stenen på kirkegården lige have en snaps og stoppede ved kroen. Efter at have fået, en eller måske flere snaps, skulle han hurtigt hjemad med stenen. Da kroen ligger på en stejl bakke og han måske har givet hesten et ordentligt rap for at komme i gang, så røg stenen af vognen og knækkede da den ramte jorden. Kusken blev så ærgerlig over det skete, at han ikke ville have den nu ødelagte sten med sig hjem til Hørup, så nu ligger stenen sikret med jern som trappesten foran den tidligere kro.

Gravstenssymboler

Hestesko

Hammer

Knibetang

Skruenøgle

Vandmøllen med flere funktioner

Gennem en længere årrække har der også været drevet uldkarteri her på stedet. I den forbi-løbende bæk, hvor et vandhjul var anbragt, fik man drivkraften til maskinen. Denne virksomhed grundlagdes af Hans Iversen i året 1858 og fortsattes af hans søn og efterfølger C. Iversen til 1884, da det nedlagdes. Det bedste år som forretningen havde, var 1867, da der forarbejdedes 616 numre gav tilsammen 1777 (pund) uld.

Der er senere fundet en slibesten og to møllesten ved udhuset hvor vandmøllen har været så der har sikkert også været malet mel. Endvidere er der beretning om at Hans Iversen var både snedker og drejer, så vandmøllen har sikkert også været anvendt til trædrejning.

Bækken blev rørlagt i 1953 / 1954.

*Den store møllesten (ca. 60 cm i granit.
Fundet under gulvet hvor møllen stod.*

Den lille møllesten (ca. 25 cm.

Heglen til at rede uld før spinning. Er blevet brugt ved møllen. Fremstillet af Fangel i 1854.

*Notmark 23, den gamle kro. Sofie og Jørgen Iversens guldbryllup.
Fra venstre: 2. Kathrine Elnef, Bro. 4. Kathrine Iversen, Kettingskov. 5. Hans Iversen,
Kettingskov (bror til guldgommen). 7. Sofie Iversen f. Elneff (guldbrud). 9. Jørgen Iversen
(guldgom). 10. Carl Moldt, Katry. 11. Musiker Christian Iversen, Majbøl (brorsøn til J.I.).
13. Christian Elneff, Bro (bror til Sofie Iversen).*

*Billede af kroen ca. 1935. De to lindetræer ved indgangen gav i den tyske tid kroen navnet
"Unter den Linden".*

Branddammen fotograferet juni 1958. Til venstre ses enden af staldbygningen samt møddingsstedet godt fyldt, da var der stadig landbrug. Til venstre ses Marens hus der blev nedrevet i 1960.